

بسمه تعالی

قطعنامه دوازدهمین کنگره علوم خاک ایران

دوازدهمین کنگره علوم خاک ایران در تاریخ ۱۲ تا ۱۴ شهریور ماه ۱۳۹۰ با موضوع اصلی «تخریب خاک و مدیریت پایدار اراضی» توسط گروه خاک‌شناسی دانشگاه تبریز و انجمن علوم خاک ایران با شرکت حدود ۹۵۰ نفر از اساتید دانشگاه، پژوهشگران، صاحب نظران و دانشجویان علوم خاک و سایر رشته‌های مرتبط در تبریز برگزار شد. در این کنگره علمی جمعاً ۱۱۶۷ مقاله پژوهشی به صورت شفاهی و پوستری ارائه گردید. با توجه به موضوعات مطرح شده و مباحث صورت گرفته در جلسه افتتاحیه و نشست های تخصصی و علمی کنگره، موارد زیر برای جلب توجه کلیه دست اندرکاران، قانونگذاران، سیاست گذاران و متخصصین مربوط در راستای بهره‌برداری پایدار منابع خاک کشور تقدیم می‌گردد:

۱- خوشبختانه پیگیری‌های مستمر انجمن علوم خاک، مؤسسه تحقیقات خاک و آب و معاونت آب، خاک و صنایع وزارت جهاد کشاورزی منجر به طرح لایحه جامع خاک در مجلس شورای اسلامی گردیده است. شرکت کنندگان در این کنگره انتظار دارند نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی ضمن حمایت قاطع از این لایحه نسبت به تصویب آن تسریع به عمل آورده و مدیران و برنامه ریزان در دولت آئین نامه‌های اجرائی آن را تهیه و به معرض اجرا گذارند.

۲- خشک شدن بخش‌هایی از دریاچه‌های سطحی مانند دریاچه ارومیه و پیشروی مرز بیابان‌های مرکزی، از جمله پیامدهای بروز خشکسالی‌های مکرر در کشور است. بروز پدیده‌هایی مانند گرد و غبار و شور شدن اراضی کشاورزی از جمله تبعات این پدیده‌ها بوده که سلامت شهروندان و منابع خاک کشور را تهدید نموده و اعلام خطری به دست اندرکاران و کارشناسان اجرائی است. شرکت کنندگان در این کنگره به طور ویژه خواستار پیگیری جدی معضل خشک شدن دریاچه ارومیه از طرف مسئولین ذیربط هستند، چرا که وقوع این پدیده بخش وسیعی از اراضی زراعی و باغات منطقه را در معرض خطر شور شدن و نابودی قرار می‌دهد. به منظور مدیریت این بحران‌ها و کاهش خطرات آن‌ها در کشور، ضروری است شناخت و پایش منابع خاک کشور بیش از پیش تقویت و در راستای حفاظت و مدیریت پایدار اراضی تلاش نماییم.

۳- بررسی وضعیت خاک‌های کشاورزی کشور نشان می‌دهد روش‌های فعلی مدیریت منابع پاسخگوی اهداف برنامه-های توسعه ای و نیازهای امنیت غذایی نسل‌های آینده نیست. لذا بایستی از هم اکنون در این رابطه چاره‌های اندیشیده شود تا با دیدگاه همه جانبه و توجه به مدیریت تلفیقی منابع خاک کشور، بهره برداری از این منابع در مسیری هدایت شود که متضمن حفظ کیفیت منابع خاک کشور باشد. بدین منظور جلوگیری از تخلیه عناصر غذایی، حفظ توان زیستی خاک، جلوگیری از سوزاندن بقایای گیاهی، توسعه کاربرد مواد آلی، توسعه و ترویج مصرف بهینه کودهای شیمیایی از طریق آزمون خاک و حرکت به سمت کشاورزی حفاظتی از جمله مواردی است که باید سرلوحه کار مدیریت اجرایی کشور قرار گیرد.

۴- آمارها بیانگر آن است که علی‌رغم تلاش‌های انجام گرفته، فرسایش و تخریب در کشور همچنان به طور جدی منابع خاک را تهدید می‌نماید. ضروری است مدیران اجرایی مرتبط با خاک در کلیه دستگاه‌ها به ویژه وزارت جهاد کشاورزی به موضوع کاهش نرخ فرسایش خاک در کشور اهتمام جدی ورزند و در جهت اجرای ماده ۱۱ قانون افزایش بهره‌وری کشاورزی برنامه عملیاتی منسجم و زمان بندی شده ای را ارائه نمایند.

۵- تغییر کاربری اراضی کشاورزی در اطراف کلان شهرها و در دشت‌های حاصلخیز کشور به مسکونی و صنعتی یکی دیگر از صور تهدید منابع خاک حاصلخیز کشور است. با توجه به اینکه این تغییر کاربری‌ها با مجوز مراجع قانونی انجام می‌پذیرد، ضروری است قوانین، دستورالعمل‌ها و رویه‌های اجرایی مربوطه به نحوی بازنگری شود که حفظ اراضی مستعد کشاورزی کشور تحت هر شرایطی تضمین گردد. همچنین توصیه می‌شود نسبت به تبدیل اراضی دیم کم بازده به ویژه در مناطق شیبدار به باغات دیم یا مراتع اقدام گردد.

۶- متأسفانه علی‌رغم محدودیت‌های شدید منابع خاک کشور شنیده می‌شود که در محافل اجرائی صحبت از فروش خاک به بعضی از کشورهای همسایه است. شرکت کنندگان در این همایش ضمن مردود دانستن فروش هر نوع خاک کشور به هر نحو خواستار آن است تا مراجع اجرائی و قانونی از جمله وزارت جهاد کشاورزی و مجلس شورای اسلامی با قاطعیت با این موضوع برخورد نمایند و اجازه ندهند سرمایه‌های ملی و منابع تجدید ناپذیر کشور از این طریق به تاراج رود.

۷- وضعیت فعلی آموزش رشته‌های کشاورزی و به ویژه علوم خاک و جمعیت فزاینده فارغ‌التحصیلان جویای کار در جای جای کشور شایسته توجه جدی است. شرکت کنندگان در این همایش از مسئولین و برنامه ریزان وزارت علوم،

تحقیقات و فناوری و وزارت جهاد کشاورزی درخواست می نمایند تا با اجرای ماده ۲۱ قانون بهره وری کشاورزی کشور پذیرش دانشجو در رشته‌های کشاورزی را با توجه به نیاز جامعه و به دلیل محدودیت‌های ظرفیت بکارگیری دانش‌آموختگان این رشته در بخش‌های خصوصی و دولتی، بطور جدی کاهش دهند. در این رابطه بازنگری اساسی در شیوه آموزش رشته علوم خاک در دانشگاه‌ها متناسب با نیازهای کاربردی کشور ضروری است.

۷- عدم وجود سازمان و یا دستگاه اجرائی توانمند و پویا به عنوان متولی شناخت، مدیریت و پایش منابع خاک کشاورزی باعث گردیده است تا نتایج و دستاوردهای خوب پژوهشی محققین این رشته نتواند در مدیریت بهینه منابع خاک کشور نمود پیدا کند. لذا ضروری است وزارت جهاد کشاورزی در این رابطه چاره‌اندیشی نموده و نسبت به تقویت سطح تشکیلاتی دفتر آب و خاک و تقویت توان فنی و پرسنلی آن اقدام نماید.

۸- به منظور بهره‌گیری از سرمایه عظیم نیروی انسانی خبره، متخصص و صاحب نظر در پژوهش‌های مرتبط با خاک در کشور و جهت‌دهی سرمایه‌های ملی در این رابطه، پیشنهاد گردید صاحب نظران این علم در گرایش‌های مختلف با محوریت انجمن علوم خاک ایران گرد هم آمده و راهکارهای ایجاد یک انسجام و نظم در موضوعات و روش‌های تحقیقاتی در حوزه علوم خاک را بررسی و تبیین نمایند.

۹- به منظور اجرای برنامه‌های مؤثر حفاظت خاک و با توجه به ضرورت دسترسی به ابزارهای ارزیابی و برآورد فرسایش و رسوب لازم است پژوهشکده حفاظت خاک و آب‌خیزداری با همکاری دانشگاه‌ها و متخصصین نسبت به ابداع یا بومی سازی مدل‌های برآورد فرسایش و تعیین حد مجاز فرسایش خاک در مناطق مختلف کشور اقدام نماید.

۱۰- خوشبختانه برنامه پنجم توسعه کشور مقرر نموده است که ۳۵ درصد از کل یارانه تخصیصی به کودهای شیمیایی مصرفی در کشور تا پایان این برنامه به کودهای آلی و زیستی اختصاص یابد. شرکت کنندگان در این کنگره ضمن تشکر و حمایت قاطع از این مصوبه از دست اندرکاران اجرائی از جمله معاونت آب، خاک و صنایع وزارت جهاد کشاورزی و موسسه تحقیقات خاک و آب انتظار دارند تا زمینه‌های اجرائی شدن این مصوبه را فراهم نمایند. در این رابطه ضروری است موضوع کنترل کیفیت کودهای تولید داخل و وارداتی خصوصاً کودهای زیستی مورد توجه جدی دست اندرکاران قرار گیرد.

۱۱- به منظور بررسی و پایش وضعیت آلودگی خاک‌های کشور ضروری است استانداردهای آلودگی خاک، تدوین و نسبت به شناخت ظرفیتهای و محدودیتهای تولیدی خاک‌های کشاورزی کشور در قالب نقشه‌های شناسایی خاک،

نقشه‌های حاصلخیزی و آلودگی خاک در مقیاس‌های مدیریت پذیر اقدامات لازم انجام و برنامه پایش کیفیت منابع خاک کشاورزی کشور بطور جدی پیگیری شود.

۱۲- ایجاد بانک اطلاعاتی خاک‌های کشور کماکان یکی از نیازهای مهم و اساسی حوزه‌های آموزشی، پژوهشی و اجرایی مرتبط با خاک در کشور است. ضروری است در این رابطه اقدام عاجل به عمل آید.

محمد رضا نیشابوری

رئیس هیأت مدیره انجمن علوم خاک ایران

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.